

عکس: رضا معطریان / ایران

سامانه یکپارچه ارز خدماتی در مراحل آماده‌سازی

سامانه یکپارچه ارز خدماتی در حال آماده‌سازی است

که به صورت سیستماتیک ۶۳ سرفصل ارز خدماتی را پوشش می‌دهد

گفت‌وگو

گذاری‌های کاذب، ایجاد مرکزیت و فرماندهی ارزی کشور، شفاف‌سازی جریان ورود و خروج ارز و... تنها بخشی از مزایای ایجاد مرکز مبادله ارز و طلای ایران است. در زمینه فعالیت‌های ارزی مرکز مبادله ارز و طلای ایران گفت‌وگویی انجام داده‌ایم که در زیر می‌خوانید.

یکی از اقدامات جانبی پیش‌بینی شده در کنار مرکز مبادله ارز و طلای ایران، صندوق تثبیت ارزی است. کارکرد مشخص این صندوق چیست؟ فلسفه وجودی مرکز مبادله این است که به عنوان بازوی اجرایی و عملیاتی بانک مرکزی باشد. در واقع، بانک مرکزی سیاست‌گذاری کند و ما نیز در مرکز مبادله اجرا کنیم. بر این اساس، قرار است مرکز مبادله، حوزه ارز خدماتی (ارز غیربازرگانی) و در فاز بعدی نیز ارز کالایی را پوشش دهد. در واقع تقاضا و نیاز واقعی کشور را به نحوی پوشش دهیم که تقاضاهای موجود وارد بازار غیررسمی نشود و ما بتوانیم بازار را مدیریت کنیم. در کنار اقدامات صورت گرفته نیز سامانه یکپارچه ارز خدماتی در حال آماده‌سازی است که به صورت سیستماتیک انجام خواهد شد و تمامی سرفصل‌های مربوط به مجموعه خدماتی، شامل ۶۳ سرفصل است، از طریق سامانه پوشش خواهیم داد. در فاز بعدی کار نیز نیازهای مربوط به ارز بازرگانی یا واردات کالا را که در حال حاضر در سامانه نیما انجام می‌شود، از طریق مرکز مبادله تأمین خواهیم کرد. سرمایه‌گذاری‌های ارزی است. به این شکل که بتوانیم ابزارهایی ایجاد کنیم تا بتوانیم تمام تقاضاهای کشور را که نیازهای ضروری ارزی هستند توسط این مرکز پوشش دهیم.

در کنار اقدامات انجام شده، اساسنامه صندوق تثبیت نیز در حال آماده‌سازی است و نقش اصلی صندوق تثبیت این خواهد بود که در مواقع بحرانی

که نوسان شدید ارزی ایجاد می‌شود، از طریق ظرفیت صندوق و با استفاده از ابزارهای موجود، بازار ارز را کنترل کنیم. به بیان دیگر، فلسفه وجودی صندوق کنترل بازار در زمان نوسان شدید ارزی است. اگر منابعی را برای این صندوق در نظر بگیریم که این کار در حال انجام است و این منابع در دسترس صندوق نیز باشد، در مواقع لزوم می‌تواند ورود بهنگام داشته باشد و جلوی نوسان شدید نرخ ارز را بگیرد.

یک مسأله در اقتصاد ایران، لنگر بودن ارز است که در موارد زیادی آسیب وارد کرده است. در عین حال، هیجانات و مسائل منطقه‌ای نیز بر نرخ ارز تأثیراتی می‌گذارد. با این حال، آیا مرکز مبادله آمده تا از برخی روندهای نامناسب گذشته جلوگیری کند؟

اگر توجه کرده باشید در چند ماه گذشته و حتی یک سال گذشته، توانستیم با ابزارهایی که در دست داریم نرخ ارز را کنترل کنیم. ممکن است نوسانی وجود داشته باشد، اما نرخ ارز دوباره به جایگاه اولیه خودش برگشته است. اگر بتوانیم این کنترل را داشته باشیم، می‌توانیم جلوی انتظارات تورمی را بگیریم، با تثبیت نرخ ارز می‌توانیم، تثبیت اقتصادی را نیز انجام دهیم. با توجه به مطالباتی که از کشورهای خارجی داریم که در دسترس نیز قرار گرفته است، می‌توانیم بازار ارز را کنترل کنیم.

میزان تخصیص‌هایی که در تابلو اول و دوم مرکز مبادله تاکنون صورت گرفته چه میزان بوده است؟

از ابتدای سال، ۵۷۷ میلیون دلار ارز دو هزار دلاری بابت نیازهای ضروری در قالب سرفصل ۵۶ پرداخت شده است. بابت معاملات ارز خدماتی نیز از ابتدای سال تاکنون، ۱۹۴ میلیون یورو در قالب بخش سوم مجموعه مقررات ارزی تخصیص داده شده است.

یکی از اقداماتی که از طریق مرکز مبادله برنامه‌ریزی شده است، ایجاد مرجعیت تعیین نرخ ارز است. ایجاد مرجعیت، نیازمند

برخی همکاری‌ها در بخش‌هایی است که نیازهای ارزی عمده دارند. این اقدام چگونه صورت خواهد گرفت؟

زمانی که نیازهای واقعی ارزی کشور را در بخش خدمات و بخش کالا تأمین کنیم، قطعاً در نرخ ارز و ثبات آن مؤثر خواهد بود.

اگر بتوانیم نرخ ارز را کنترل و مدیریت کنیم، می‌توانیم به یک اقتصاد تثبیت شده برسیم. یکی از وظایف مرکز مبادله این است که نرخ ارز را به قیمت واقعی بابت خدمات و کالا اختصاص دهد که اگر این کار را بتوانیم به طور کامل انجام دهیم، قطعاً می‌توانیم نرخ ارز را در بازار آزاد کنترل کنیم. قطعاً زمانی که نیاز واقعی ارز را تأمین کنید، می‌توانید نرخ را نیز کنترل کنید و به تبع آن فعالان اقتصادی خیال‌شان راحت خواهد شد و به آینده اطمینان پیدا می‌کنند و میزان انتظارات تورمی هم کاهش می‌یابد. قطعاً با این روند می‌توانیم بازار را مدیریت کنیم.

آیا نیازشناسی ارزی علاوه بر سرفصل‌هایی که تاکنون تعیین شده، در مرکز مبادله انجام شده است؟

بخش مطالعاتی در مرکز داریم که نیازها را بررسی می‌کند و فقط نیازهای ارزی در بخش خدمات و کالا نیست، بلکه نیازهای سرمایه‌گذاری در کشور وجود دارد که برخی قصد دارند این اقدام را انجام دهند که می‌توانیم از بخش طلا یا اوراق قرضه یا گواهی ارزی استفاده کنیم و ابزارها را در اختیار مردم قرار دهیم تا این بخش از تقاضای سرمایه‌گذاری و سودگرانه را پوشش بدهیم.

اساسنامه صندوق

تثبیت در حال آماده‌سازی است و نقش اصلی صندوق تثبیت این خواهد بود که در مواقع بحرانی، نوسان شدید ارزی را مهار کند

در چند ماه گذشته و حتی یک سال گذشته، توانستیم با ابزارهایی که در دست داریم نرخ ارز را کنترل کنیم

اهداف عرضه نخستین اوراق مرابحه ارزی

انتشار اوراق مرابحه ارزی می‌تواند با تجهیز

منابع مالی ارزی و توسعه طرح‌های ناتمام صنعتی،

زمینه افزایش درآمدهای ارزی کشور را

در سال‌های آتی فراهم آورد

یادداشت

رحیم سخن لطیف

کارشناس توسعه و مطالعات اقتصادی بازار ارز مرکز مبادله ایران

با وجود اهمیت استفاده از انواع اوراق تأمین مالی اسلامی با هدف تجهیز منابع مالی، تأمین مالی پروژه‌های اقتصادی، انجام انواع سرمایه‌گذاری‌ها و پوشش ریسک، در زمینه انتشار صکوک ارزی فعالیت زیادی انجام نگرفته است. این در حالی است که بسیاری از کشورهای اسلامی و بویژه کشورهای حوزه خلیج فارس، بخش قابل توجهی از نیازهای تأمین مالی خود را از طریق انتشار صکوک بین‌المللی (ارزی) برآورده می‌سازند. این اوراق در کنار مزایای گوناگونی که از نظر تأمین منابع و افزایش اعتبارات سرمایه‌ای دارند، می‌توانند در تقویت ثبات مالی کشورها از طریق مدیریت بهتر عرضه و تقاضای منابع ارزی نیز مؤثر باشند.

انتشار صکوک ارزی چه در بازار داخلی و چه در بازارهای بین‌المللی، می‌تواند به مدیریت بهتر عرضه و تقاضای ارز کمک کند. در همین رابطه توسعه بازار اوراق ارزی می‌تواند با کمک به کاهش عدم انطباق سررسید (تأمین مالی) پروژه‌های بلندمدت با منابع کوتاه‌مدت و از طریق راه‌هایی همچون برآورده کردن نیازهای ارزی، برنامه‌ریزی بهتر منابع و مصارف ارزی و جذب نقدینگی سرگردان در بازارهای گوناگون موجب کاهش التهابات ارزی شود و در نتیجه زمینه ایجاد و تقویت ثبات مالی را فراهم سازد. در سال جاری بانک مرکزی به عنوان سیاست‌گذار بازار ارز اقدام به تصویب و ابلاغ دستورالعمل اجرایی عرضه اوراق مرابحه ارزی با هدف تأمین مالی کلان پروژه‌های صنعتی که دارای درآمدهای آتی ارزی خواهند بود، کرده است. از این پس، شرکت‌ها می‌توانند با هدف تأمین مالی پروژه‌های خود اقدام به عرضه اوراق ارزی از طریق مرکز مبادله ارز و طلای ایران کنند. انتشار این اوراق علاوه بر آنکه یک ابزار سرمایه‌گذاری را در اختیار فعالان اقتصادی قرار می‌دهد، می‌تواند با تجهیز منابع مالی ارزی و توسعه طرح‌های ناتمام صنعتی، زمینه افزایش درآمدهای ارزی کشور را در سال‌های آتی فراهم آورد. در همین رابطه، عرضه نخستین اوراق مرابحه ارزی در نظام مالی ایران با هدف تأمین مالی طرح «بهسازی و احداث تأسیسات جمع‌آوری گازهای مشعل» شرکت پالایش گاز بیدبلند خلیج فارس (سهامی خاص) انجام خواهد شد.

طرح توجیهی عرضه اوراق مرابحه ارزی شرکت پالایش گاز بیدبلند خلیج فارس، با موضوع فعالیت سرمایه‌گذاری، طراحی، تملک، احداث، بهره‌برداری و نگهداری از واحدهای تولیدی و فرآوری هیدروکربورها، تأسیسات اصلی و جانبی و خرید مواد اولیه و سایر نیازمندی‌های واحدها و...

به عنوان یکی از چهار هاب مهم گازی در زمینه تجمع و بازیافت گازهای سرچاهی در وزارت نفت، همسو با سیاست‌های کلان کشور مبنی بر رشد اقتصادی، توسعه پایدار و حفظ سرمایه‌های ملی در چهار بخش پالایشگاهی، مخازن صادراتی، خطوط لوله و عملیات غیرصنعتی، تصفیه گازهای همراه نفت بخش شرق کارون فعالیت می‌کند و از طریق پالایش پاک، ایمن، پایدار و اقتصادی گاز طبیعی و محصولات جانبی اقدام به تولید محصولات با ارزش افزوده بالا شامل گاز سبک (متان)، اتان، پروپان، بوتان و کاندنسیت (بنزین طبیعی) کرده و دارای فروش داخلی و فروش صادراتی محصولات تولیدی است. با توجه به بررسی‌های کارشناسی صورت‌گرفته، این شرکت با کمبود خوراک برای رسیدن به حداکثر ظرفیت اسمی در کارخانه مواجه بوده و به سبب تأمین کسری خوراک و کسب سود و ارزش افزوده بالاتر در صد اجرای طرح بهسازی، جمع‌آوری و پالایش گازهای مشعل برای بازیافت گازهای فلر است که از ارزش سوختی بالایی برخوردار است و می‌تواند به عنوان خوراک واحدهای صنعتی مورد استفاده قرار بگیرد و از طرفی مشکلات محیط زیستی مانند آلودگی، دود، گرما، صدا و بوی نامطبوع و هدر رفت منابع اقتصادی را نیز مرتفع می‌کند.

مزایای طرح بهسازی و جمع‌آوری گازهای مشعل به شرح ذیل است: استفاده از کل ظرفیت طراحی شده پالایشگاه گاز بیدبلند خلیج فارس با جلوگیری از سوختن گازهای موجود در صورت اعمال تغییرات جزئی در طراحی پالایشگاه، امکان دریافت گازهای مشعل وجود خواهد داشت. با توجه به درصد ترکیب گازهای مشعل و غنی‌تر بودن آن نسبت به خوراک کنونی پالایشگاه، میزان مایعات قابل استحصال و در نتیجه درآمد پالایشگاه افزایش خواهد یافت.

افزایش درآمد پالایشگاه منجر به ایفای بموقع تعهدات شرکت پالایش گاز بیدبلند خلیج فارس به بانک‌ها و بازیپرداخت تسهیلات ارزی و ریالی دریافتی در سررسیدهای مقرر می‌شود و از طرفی توان تأمین مالی شرکت را برای اجرای سایر پروژه‌های در دست اجرای خود افزایش می‌دهد.

افزایش صادرات محصولات تولیدی شرکت پالایش گاز بیدبلند خلیج فارس منجر به افزایش درآمد ارزی شرکت و تقویت بازگشت ارز حاصل از صادرات به چرخه ارزی کشور می‌شود.

با توجه به معاهده بین‌المللی پاریس، اجرای این پروژه در راستای تحقق گام اول این معاهده بوده و با اجرای این طرح تولید مجموع ۳۳ میلیون تن گاز گلخانه‌ای از ۳۸ میلیون تن تعهد شده در ایران کاهش خواهد یافت.

با انجام پروژه جمع‌آوری گازهای مشعل امکان تأمین کسری گاز مورد استفاده در مصارف خانگی در ماه‌های سرد سال فراهم خواهد شد.